

BANKU HANDIEK KLIMA ALDAKETAN INBERTITZEN DUTE, BAINA EZ DA KONPONBIDEA SUSTATZEKO

Berria izateari utzi dio: beroketa globalak bi graduak gaitutuko ditu, eta gaitutze horrek ondorio oso garestiak ditu. Klimaren gaia tabu bilakatzen ari den testuinguru berri honetan, banketxe handiek

ez dute horri buruz komunikatzen, baina arazoaz ongi jabetu dira eta horren araberako inbertsio asmoak dituzte. Sute, urperatze edota lehorteen kalteen artetik, etekinak betirako atxikitzea espero dute.

 NICOLAS GOÑI

Azken urteotan entzun dugu han hemenka, nahiz eta hedabide handietan merezi duen estaldura ez duen izan, ezta hurrik eman ere: 2015eko Pariseko hitzarmeneko 2 graduako beroketa globalaren muga ziur aski gaitutuko da datozen hamarkadetan, eta 1,5 graduak dagoeneko erabat galdutzat dute klimatologoek. 2100erako –hau da, gaur egungo jaioberriek Gor-ka Knörr edota Anje Duhalderen adina izanen dutenean, hori ez da hain urrun–beroketa globala gutienez 2,7 graduak izan daiteke. Hala zioen iazko COP29aren kariatara *Climate Action Tracker* (Klima Ekintzen Jarraitzaile) erakundeak plaza-ratu zuen txostenak. Stefan Rahmstorf ozeanografo eta klimatologoak iaz koordinaturiko lan batek 3 graduako beroketaren ondorioak deskribatzen ditu. Lan horrek sinpleki *Climate and Weather at 3 degrees more* (3 gradu gehiagotako klima eta eguraldia) titulua du, eta deskribapen zehatza darama: 3 graduz berotuz gero, hainbat milioi urtetan igaro ez duen tenperatura maila igaroko luke Lurra, eta ekosistemak, gizarteak eta azpiegiturak ez dira tenperatura horietara egokituak. Bereziki, beroketaren eraginak ez dira proportzionalak, hau da, 3 graduako be-

roketaren eraginak ez dira soilik gradu bateko beroketaren eraginen hirukoitza, baizik eta askoz gehiago, eta askoz larriagoak. Lur eremuek berotzen jarraituko dute, batezbertzeko globala baino askoz gehiago, eta hainbat eskualdek beroketa globala baino bi bider gehiago, edo gehiago ere, pairatuko dute. Hau da, tokian tokiko 6 gradu edo gehiagoko beroketa. Muturreko beroa maizago gertatuko da, eta giza hilkortasuna emendatuko du, lehenbizi ahulenak kolpaturik: txiroak, kanpoan dabiltzan langileak, zaharrak, pertsona ezinduek...

Eremu tropikaleko zati handiak bertan bizitzeko beroegiak bihurtuko dira, adibidez, Indian, Asia hego-ekialdean edota erdialdeko Afrikan. Gainera, muturreko euriteak, uholdeak, idorteak, suteak eta uza galduak maizago gertatuko dira eta larriagoak izanen dira. Zikloi tropikalen suntsitze ahalmena handiagoa izanen da, itsas mailaren igoera zailtuko da, eta poloetako izotz gehiena urtuko da, hainbat estatu desagertzera kondenaturik. Desagertzeko zorian diren estatu ezezagun horiek urrun ditugu, hala nola, Marshall uharteak, Tuvalu edo Maldibak. Ezagunagoak eta populatuagoak dira Hego Vietnam, Bangkok

Thailandiako hirigunea, Bangladeshko lurraldearen erdia edota Niloko delta. Estatuak, Frantzia kasu, mende bukarako 4 graduako beroketara egokitzeke planak diseinatzen hasi dira, baina klimatologo askoren ustez halako beroketara egokitzea ez da oso errealista, ekonomia bera delako erabat desegonkortuko.

BANKUAK MOLDATZEN DIRA BAI, BAINA...

Horretaz ongi jabetu direla diote banketxe handiek, eta kalkuluak ere egiten hasiak dira. Sistema ekonomiko osoa eraldatzeko ekimenak bultzatzen ote dituzte? Tira, beharbada noizbait, baina ez oraindik. Badabilta bertzelako irizpideen arabera maila guztiak eta inbertsioak egiten? Bai, baina ez espero genitzakeenak. Adibidez, Morgan Stanley bankutik adierazi dute 3 graduako beroketa igurikatzen dutela, eta ekonomia deskarbonizatzeko ahalegin globala ahultzea erabaki dutela. Aztertu dute, adibidez, aire girotuaren merkata mundu mailan 235.000 milioi dolarrekoa dela, %3ko hazkundea izaten ari duela, eta 2030erako %7koa izan litekeela. Hori horrela, etorkizuneko in-

KLIMA LARRIALDIA

New Yorken, itsas mailaren igoerak munduko burtsa eta banku handienen auzoaldea ere mehatxatzen du.

bertsioak sektore horretan egitekoak dituzte, eta oro har, Reuters agentziak azaleratu bezala, berotegi efektuko gasen murrizketari buruzko helburuak asko malgutu zituen jadanik iazko urrian. Ez da itxura egiteari utzi dion banketxe bakarra. Adibidez, Wells Fargo bankuak ere bere "net-zero isurtze" helburuak bertan behera utzi zituen martxoan, eta zero isurietara heltzearen alde dabilen bankuarteko aliantza batetik irten ziren urte hasieran Citi, Bank of America eta JPMorgan bankuak.

Bankuek berma dezakete erregai fosiletatik energia garbiagorako trantsizioa, baina "kapitala maila handian mugituko da ekonomikoki zentzuzkoa denean soilik". Hori adierazi zuen Mary Kate Bineckik, 60 herrialde baino gehiagoko 400 banku inguru ordezkatzan di-tuen Institute of International Finance Nazioarteko Finantzaren Erakundeko bozeramaileak.

ERREALISMOA?

Hor dago koska: ekonomikoki ez du zentzurik mende bukaerari begira erregai fosiletan inbertitzen jarraitzeak, gerorako etekinei bidea moztea litzatekeelako. Baina gaur egungo testuinguruan ez baldin badago metamorfosian inbertitzeko bultzada politikorik, bankuek ez dute ahalegina beren kabuz eginen. Iazko azaroan ondokoa zioen JPMorgan bankuko zuzendariaak: "Gobernuko lidergo konstruktiboa eta ildo politikoa ere beharrezkoak dira, bereziki zergei, baimenei, energia sareei, azpiegiturei eta berrikuntza teknologikoari dagokienez". Epe laburreko testuinguru politiko eta legala horretarako lagungarri ez zaieno, hondamendiak saihesteko behar den ahalegin globala ez dute banku handiek bultzatuko.

Baina arazoaren ukatze politikoak arazoaren eraginekin talka eginen duenean, zer egiteko gai izanen gara? Aseguratu ezinen diren jardueretan

bankuek ez dute inbertituko; nahitaez mailegu gutiago eta beraz interes gutiago egonen da, gobernu petroliozale batek hori ukatu arren. Aire girotuaren merkatuaren gorakadak ez ditu konpentsatuko mundu mailan pikutara joandako edota egokitzapen erraldoia behar-koduten merkataritzako azpiegitura handiak –Amsterdam eta Rotterdamgo portuak kasu–, zein ibai handien delte-tako milioika hektarea lur emankorren galerak –gaur egun ehunka milioi pertsona elikatzen dituztenak–. ARGIAren 2.831 zenbakiko *Klima aldaketa saihestu beharrean, egoerari egokitu: arrazional-tasun ekonomikoaren akatsak agerian* erreportajearen genioen bezala, mundu fisikoari begira argi da orain arte hartu-tako bidearen luzapenak zenbat kostako digun. Baina klima aldaketari serio-ski begiratu nahi bada, narratiba indartsu bat behar dugu, eta hori, oraindik sor-tzeke dago. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

zinkunegioptika.com

